

יד ושם
רשות הזיכרון לשואה ולגבורה

מנהל חברה ונוער

60 שנה למדינת ישראל

משרד ראש הממשלה
המשרד לענייני מילואים | משרד החינוך

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. המידע על קורותיהם של ניצולי השואה חיוני מאוד לחוקרים כמו גם לבני הדורות הבאים שכן בעזרתו יוכלו להכיר את אוסף הסיפורים הפרטיים המרכיב את התמונה הרחבה. לסיפור האישי שלכם יש אפוא חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד במסגרת פרויקט לציון 60 שנה למדינת ישראל. אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי נכון להיום

שם פרטי: ג'ינה	שם משפחה: ג'ינה
----------------	-----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובמהלכה

שמות ומקומות יש לרשום בדפוס - גם בלועזית במקומות המסומנים

שם משפחה לפני/בזמן המלחמה: ג'ינה	שם פרטי לפני/בזמן המלחמה: ג'ינה	שם נעורים: HEUSZUBER	שם נעורים: HEUSZUBER	שם נעורים: HEUSZUBER	שם נעורים: HEUSZUBER
מקום לידה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום לידה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום לידה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום לידה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום לידה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום לידה (ישוב, מחוז): ירוסלאב
שם פרטי של האב: ליון	שם פרטי של האב: ליון	שם פרטי של האב: ליון	שם פרטי של האב: ליון	שם פרטי של האב: ליון	שם פרטי של האב: ליון
שם פרטי של האישה/הבעל (אם נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם פרטי של האישה/הבעל (אם נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם פרטי של האישה/הבעל (אם נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם פרטי של האישה/הבעל (אם נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם פרטי של האישה/הבעל (אם נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם פרטי של האישה/הבעל (אם נשוי/נשואה לפני המלחמה):
מקום מגורים לפני המלחמה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום מגורים לפני המלחמה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום מגורים לפני המלחמה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום מגורים לפני המלחמה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום מגורים לפני המלחמה (ישוב, מחוז): ירוסלאב	מקום מגורים לפני המלחמה (ישוב, מחוז): ירוסלאב
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:
מקום מגורים בזמן מלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): רוסייה (ניצבסקיט)	מקום מגורים בזמן מלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): רוסייה (ניצבסקיט)	מקום מגורים בזמן מלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): רוסייה (ניצבסקיט)	מקום מגורים בזמן מלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): רוסייה (ניצבסקיט)	מקום מגורים בזמן מלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): רוסייה (ניצבסקיט)	מקום מגורים בזמן מלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): רוסייה (ניצבסקיט)
האם היית בנטאות? אילו?	האם היית בנטאות? אילו?	האם היית בנטאות? אילו?	האם היית בנטאות? אילו?	האם היית בנטאות? אילו?	האם היית בנטאות? אילו?
האם היית במחנות? אילו?	האם היית במחנות? אילו?	האם היית במחנות? אילו?	האם היית במחנות? אילו?	האם היית במחנות? אילו?	האם היית במחנות? אילו?
מקום השחרור: טהרן (יבני טהרן)	מקום השחרור: טהרן (יבני טהרן)	מקום השחרור: טהרן (יבני טהרן)	מקום השחרור: טהרן (יבני טהרן)	מקום השחרור: טהרן (יבני טהרן)	מקום השחרור: טהרן (יבני טהרן)
האם שהית במחנה עקורים? איזה?	האם שהית במחנה עקורים? איזה?	האם שהית במחנה עקורים? איזה?	האם שהית במחנה עקורים? איזה?	האם שהית במחנה עקורים? איזה?	האם שהית במחנה עקורים? איזה?
מקומות/מחנות בדרך לארץ: טהרן	מקומות/מחנות בדרך לארץ: טהרן	מקומות/מחנות בדרך לארץ: טהרן	מקומות/מחנות בדרך לארץ: טהרן	מקומות/מחנות בדרך לארץ: טהרן	מקומות/מחנות בדרך לארץ: טהרן
שנת העלייה: 1943	שנת העלייה: 1943	שנת העלייה: 1943	שנת העלייה: 1943	שנת העלייה: 1943	שנת העלייה: 1943

סיפור של גינה דגן

נשארתי יחידה מכל משפחתי. לבדי אני נושאת את זכרונותי הקשים מתקופת המלחמה. פרטים רבים לא תמיד מתקשרים זה לזה. לא תמיד ברור לי היכן קרו הדברים, ומתי.

נולדתי בגאליציה, בעיר ארוסלאב. כשפרצה המלחמה, הייתי בת שמונה. הגרמנים פלשו לעירנו בלי לה. אני זוכרת את רעש האופנועים ואת אזהרות ההורים שלא לגשת לחלונות. לאחר עשרה ימים, הודיעו הגרמנים שעל כל היהודים לעלות את בתיהם. הרשו לנו לקחת מזוודה אחת, וריכזו אותנו באורווה גדולה שהייתה בעיר. יצאנו לדרך, אמא, אבא, אחותי ואני, ואיתנו שתי אחיותיו של אבא, האחת בעלת משפחה, והשנייה רווקה. מדממים בזכרונותי כלבי שמיירה גרמניים, לפני עיני עומדות דמויותיהם של החיילים, צעקותיהם האכזריות "שנל!", "מארש!", צפיפות נוראה וזוהמה. אחר כך הולכנו אותנו אל נהר הסאן, אמרו שעלינו לחצות אותו, ומי שינסה לחזור - יירה. אחת המשפחות שניסתה להתחמק, נורתה לעינינו במקום.

עמדתי שם עם כולם, בובה ביד אחת, תביכה - בשנייה, ואמרת לאמא שאני צריכה לעשות את צרכי. אמא התעכבה אתי לרגע, אך מיד נדחפנו קדימה בקתות רובים ובצעקות "שנל, שנל!".

חצינו את הנהר בסירה ששוכנו עם עוד כמה משפחות. אחר כך אני זוכרת שהלכנו ביערות. שקענו במים, אנשים טבעו, גם אנחנו כמעט טבענו. ניצלנו בגס. לאחר נדודים רבים הגענו לכפר אחד. אינני זוכרת את שמו. גרנו ברפת גדולה, כל משפחתנו המורחבת כולה. דודתי הנשואה הייתה חולנית ולא יכלה לעשות דבר. בנה גוייס מיד לצבא האדום. בתה ודודתי הרווקה יצאו לעבוד בשדות. אבי, שהיה שען, תיקן את שעונייהם של חיילי הצבא האדום, וכך עלה בידינו להתקיים. אנשי הכפר גילו כלפינו יחס יפה.

לאחר כשנה, אמר לנו אחד החיילים שהתיידדנו איתו, שיעביר אותנו לרוסיה. ארצנו את המעט שהיה לנו, ויצאנו ברכבת לרוסיה.

הגענו - אמא, אבי, אחותי, אני, ודודתי הרווקה - לעיר בשם כאגאן. כנראה בקאזאכסטאן. עיר ליד תחנת רכבת. חיינו שם כשנה. אני זוכרת המון פליטים. שיכנו אותנו באולם ענקי שהייתה בו צפיפות איומה. שם שדדו את כל רכושנו הדל, ונשארו בידיים ריקות. אמא חלתה ומתה. אינני יודעת כמה. הדודה עזבה אותנו, והלכה לחפש עבודה בקולחוז. אחותי חלתה בטיפוס, ונלקחה לבית חולים. את אבא ואותי שיכנו בבית בוץ, בקולחוז, עם עוד שתי נשים, שתי אחיות. לאחר זמן מה קיבל אבא התקפת אולקוס, וגם הוא נלקח לבית החולים שבעיר. מאז לא ראיתי יותר לא אותו ולא את אחותי. נשארתי לבדי עם הנשים. הן רצו להיפטר ממני, והלכו אתי העירה. שם, אמרו לי, יכניסו אותי לבית יתומים.

אני זוכרת את ההליכה ברגל. חורף, שלג, על גופי מעייל קל, לרגלי חותכות, ללא נעלים או מגפיים. הגענו לעיר, שהייתה מוקפת מחנות מחנות של ילדים יתומים. ליד בית=ספר, שבחצרו שיחקו ילדים, הושיבו אותי שתי האחיות על מדרגות, אמרו שהן הולכות לקנות משהו, ולא חזרו. נשארתי לבדי.

לאחר כמה זמן נגשו אלי ילדות, וניסו לדבר אתי. לא ידעתי רוסית. גמגמתי ואמרתי שהנשים יבואו עוד מעט לקחת אותי. הן קראו לאישה שידעה פולנית, כנראה מורה, ולו העזיקה עזרה. הגיעו שני בחורים. הייתי חלשה, רעבה ותשושה, והם נשאו אותי דרך ארוכה על הידיים, פעם זה ופעם זה, עד שהגענו לחנות עזרה ראשונה. כאן בדקו אותי ונתנו לי לאכול. אחר=כך ניסו הבחורים לאשפז אותי בבית=חולים. עברנו מבית=חולים אחד לשני, וכולם היו מלאים עד אפס מקום, ובשום מקום לא הסכימו לקבל אותי. בערב הגענו לבית=החולים שבו היו מאושפזים אני ואחותי. הכרתי אותו מיד. נאחזתי בגדר, נדבקתי לשער, ולא רציתי לזוז. דרשתי שיאשפזו גם אותי שם. אבל אמרו לי שזה בית=חולים למבוגרים, ולא נתנו לי להיכנס. בכיתי, צעקתי. כלום לא עזר. בשעה שמונה בערך הגענו לבית=חולים אחר, ולאחר תחנוני הבחורים הסכים אחד הרופאים לקבל אותי. נתנו לי לחמניה, רחצו אותי וסידרו לי מיטה בחדר=הרופאים. למחרת הועברתי למחלקת=הילדים.

בבית החולים שהיתי זמן ממושך מאוד. לאט לאט התאוששתי, וכאשר כבר יכולתי לעמוד על רגלי, התחלתי לעזור לאחיות. ביום הייתי מנקה, מודדת חום, מגישה עזרה לחולים, ובלילה הייתי חוזרת למיטה שבמחלקת=הילדים. הייתה שם רופאה יהודייה, חשוכת=ילדים, שרצתה לאמץ אותי. בחג לקחה אותי אליה. היה לה בית מרווח ויפה. אבל עלי לא השפיע כל הסוב הזה. אותי - אמרתי לעצמי - לא תאמץ אם תורגת.

במשך כל תקופת היותי בבית=החולים ביקשתי שוב ושוב להיפגש עם אבי ואחותי, ולא הצלחתי. הבטיחו לי שישדרו את הפגישה, אבל בכל פעם אמרו ברגע האחרון, שהדבר לא מסתדר. אולי מחר.

לאחר מספר חודשים, כשראתה שאני מסרבת לאימוץ, החליטה הרופאה להכניס אותי לבית=יתומים רוסי. קנתה לי בגדים, נתנה לי חבילה לדרך, ונפרדנו. יצאנו - אני, ועוד שני ילדים - לעבר בית=היתומים. כשהגענו, התברר שהמוסד מלא, ומעבירים חלק מהילדים לסאמארקאנד. אנחנו צורפנו אליהם.

בבית=היתומים שבסאמארקאנד היה לי טוב. אמנם לא נתנו לנו לצאת מגבולות המוסד, אבל היה מה לאכול, ולמדנו לקרוא ולכתוב. היינו שם שני יהודים יחידים: ילד יהודי רוסי, לא פליט, ואני. ופתאום גיליתי חברה. ילדה שלמדתי אתה בביתה א' ביארוסלאב. מאריה. ילדה פולניה, שהתגלגלה גם היא, אינני יודעת איך, לבית=היתומים. כשהכירה אותי, אמרה: אנחנו אחיות. מעכשיו לא ניפרד. אני אלך אתך לכל מקום שתלכי.

היו אחנו במוסד שתי אחיות תאומות. יום אחד קיבלו היתר לנסוע לביקור

לאמן שעבודה באחד ממחנות הפליטים. לאוזני הגיעה שמועה, אינני יודעת מאין קלטתי אותה, שכל הפליטים מפולניה עומדים לעזוב את סאמארקאנדו היהודים לפלסטין, והפולנים - לאפריקה. ביקשתי מהתאומות שיבררו אצל אמן פריטים. כשחזרו, סיפרו שהשמועה נכונה.

אז ביקשתי היתר יציאה העירה. אמרתי שיש לי דודה שעובדת בקולחוז, ושהיא מגיעה לעיר. ביקשתי שירשו למאריה ללוות אותי לתחנת-הרכבת. נתנו לנו אישור לשהות מחוץ למוסד עד 12 בצהריים, וכך, בידיים ריקות, יצאנו לחפש את מחנה-הפליטים.

כשהגיעה השעה 12, אמרתי לעצמי: עכשיו מחפשים אותנו. במשך שנים רבות לאחר-מכן, אני זוכרת את עצמי מסתכלת בשער, לראות אם כבר הגיעה השעה 12, וחושבת: עכשיו מחפשים אותנו.

עברנו בסימטאות, לעבר העיר העתיקה. בשוק גנבנו תפוחים, ראינו אוטו שהוביל לחם ורצינו לגנוב גם ממנו, אבל לא גנבנו. הנהג ראה אותנו, ריחם עלינו, ונתן לנו מן הלחם. הגענו למחנה ועמדנו ליד השער. זה היה בית-ספר מוקף גדר, ונאמר לנו שיש בו שתי קבוצות ילדים: פולנים ויהודים. שמרו שם על שוויון מספרי בין שתי הקבוצות, וכשהגענו, היה מספר היהודים גדול בשניים ממספר הפולנים. צעקו לעברנו בפולנית: מי מכן יהודיה ומי פולניה? אמרתי: אני יהודיה והיא פולניה. מאריה הרביצה לי. הרי אמרתי כך, בכתה, שאני כמון. אבל אני לא יכולתי לשקר. אז צעקו לעברנו: שהפולניה תיכנס. היא נכנסה, ואני, מעבר לגדר, ראיתי שלא הבינה מה שאמרו לה, כי שכחה לדבר פולנית. צעקתי: תנו לי להיכנס, אני אתרגם לה, ואחר-כך אצא. נכנסתי, תירגמתי, ורציתי לצאת, כפי שהבטתי. אבל הם ריחמו עלי, ונשארתי. מאריה התחננה שלא יפרידו בינינו. נגשתי למספלת וביקשתי להעביר את שתינו לקבוצה של היהודים. היא לא התנגדה: אם לה לא איכפת, למה שיהיה לי איכפת? אבל הסתבר שזה לא היה כל-כך פשוט. ההנהלה לא הסכימה. מאריה בכתה, לא אכלה, סירבה להיפרד ממני. לבסוף העבירו אותה לצד היהודי.

בעבור ימים ספורים, העלו אותנו על רכבות, ולאחר נסיעה ארוכה הגענו לחוף הים הכספי, ומשם - באניה - לפרס.

מאריה הייתה אתי כל הדרך. לילה אחד, כשכבר היינו בטהראן, במחנה שימראן האנגלי, באו פולנים, עטפו אותה בשמיכה, וחטפו אותה. למחרת בבוקר, נשלחה עם שאר הפולנים לאפריקה. יותר לא ראיתי אותה.

באוזניה, בדרך לארץ, אספו מכל הילדים פריטים אישיים. אני סירבתי לתת פריטים, אבל חברתי, בת-עירי, שאותה פגשתי באוזניה שהובילה אותנו לפרס, מסרה כל מה שידעה עלי עוד מהבית. כשהגענו ארצה, נשלחתי למשק הפועלות בפתח-תקווה, ושם היו לקבוצתנו שני מדריכים: בחור מאחד הקיבוצים הדתיים, חברה מגבעת-השלושה, ויהושע בן-דוד מביית-אלפא. יהושע סיפר לי שיש לי קרובים בחיפה, שהגיעו ארצה ערב המלחמה - בת דודה של אבי, שהייתה נשואה לאח של אליעזר הכהן. הם זיהו אותי על-פני הפרטים שמסרה חברתי באניה.

התכחשותי להם במשך תקופה ארוכה. לא יכולתי לסבול את המחשבה שמישהו ינסה
לאמץ אותי. כשבאו לבקר, הסתגרותי בחדר ולא רציתי לצאת. כשיצאתי (חשבת
שכבר הסתלקו) עמדו על המדרגות. הסתכלתי, ומיד הכרתי אותם. ובכל זאת
הפניתי את ראשי, ועברתי על פניהם, כאילו היו זרים. רק יותר מאוחר,
כשהוציאו אלבום ובו צילומים של משפחתי, התרככתי.

אחר-כך נשלחתי למשמר=העמק. ומאחר שהייתי צעירה משאר ילדי סהראן שהגיעו
לשם, רצו לצרפני לאחת מקבוצות ילדי המוסד, הצברים. סירבתי בכל תוקף.
נדע לי שתברותי, שאחן התיידדתי בסהראן, נמצאות בבית=אלפא, וביקשתי
להצטרף אליהן. קרובי התנגדו, סברו שהאקלים כאן אינו מתאים לי. אבל אני
התעקשתי, ובסופו של דבר, השגתי את שלי. עצמאית, כבכל שנות נדודי, גם
הפעם מצאתי לעצמי את הפתרון שנראה לי הנכון ביותר.

(רשמה מפי גינה: רחל)